วารสารเพลงดนตรี MUSIC JOURNAL Volume 23 No. 4 December 2017

MUSIC JOURNAL วารสารเพลงดนตรี

ISSN 0858-9038

Volume 23 No. 4
December 2017

พรจาก พลเอก เปรม

Edelweiss behind the baton

Requiem for King Rama IX

A Night of Swiss Charm

MUSIC JOURNAL วารสารเพลงดนตรี

Volume 23 No. 4
December 2017

เวลาในแต่ละเดือนผ่านไปอย่างรวดเร็ว เพลงดนตรีมาทักทายท่านผู้อ่านในเดือนธันวาคม เดือนสุดท้ายของปีอีกครั้ง ในช่วงเดือนนี้ เป็นช่วงเวลาแห่งการเฉลิมฉลอง ส่งท้ายปีเก่า เข้าสู่ศักราชใหม่

ฉบับนี้มีบทความพิเศษจากคณบดี ดร.ณรงค์ ปรางค์เจริญ มาเล่าถึงมุมมองและข้อคิดในการทำงานที่วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ ที่ได้รับจากการเข้าพบและสนทนากับ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ นอกจากจะได้แนวคิดจากท่านรัฐบุรุษแล้ว ยังได้รับพรในฐานะผู้นำองค์กรคนใหม่ของวิทยาลัยด้วย

ในเรื่องจากปก ขอเชิญผู้อ่านมาทำความรู้จักกับ Ms. Lena-Lisa Wüstendörfer วาทยกรสาวชาวสวิตเซอร์แลนด์ ด้วยวัยเพียง ๓๔ ปี เธอได้เดินทางแสดงคอนเสิร์ตมาแล้วทั่วโลก ในวงการของดนตรีคลาสสิก วาทยกรส่วนใหญ่มักเป็นผู้ชาย อะไรทำให้หญิงสาวผู้นี้สนใจในการเป็นวาทยกร พลิกไปติดตามได้ในเล่ม

สำหรับนักร้องที่เสียงหายก่อนวันแสดง หรือมีอาการ panic attack ในวันแสดง จะรับมือกับเหตุการณ์เฉพาะหน้าอย่างไร อาจารย์ฮารุนะ ชิชิยะ ได้เล่าถึงการแก้ปัญหาเฉพาะหน้านี้ ผ่านประสบการณ์ที่เกิดขึ้นกับตัวอาจารย์เอง ใน The Power of the Words Unspoken

ส่วนผู้อ่านที่พลาดคอนเสิร์ตและกิจกรรมต่างๆ ของวิทยาลัย รวมถึงคอนเสิร์ตครั้งประวัติศาสตร์ของวง TPO "Requiem for King Rama IX" ซึ่งเป็นการร่วมมือกันระหว่างวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล ร่วมกับสภาประมุขบาทหลวงโรมันคาทอลิกแห่งประเทศไทย สภาคริสตจักรในประเทศไทย สหคริสตจักรแบ๊บติสต์ในประเทศไทย สหกิจคริสเตียนแห่งประเทศไทย และมูลนิธิคริสตจักรเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสแห่งประเทศไทย จัดขึ้นเพื่อน้อมสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ และแสดงความอาลัย พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ ๙ สามารถติดตามบรรยากาศและข้อมูลย้อนหลังได้จากบทรีวิว

ปิดท้ายด้วยเรื่องน่ายินดี **วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ได้รับการรับรองจาก MusiQuE: Music Quality Enhancement ว่ามีมาตรฐาน "ผ่าน" เกณฑ์คุณภาพ ด้านสถาบันการศึกษาด้านดนตรีเทียบเท่ากับสถาบันดนตรีในทวีปยุโรป**

สุขสันต์ช่วงวันส่งท้ายปี... แล้วพบกันปีใหม่ค่ะ

ดวงฤทัย โพคะรัตน์ศิริ

เจ้าของ
วิทยาลัยดุริยางคศิลป์
มหาวิทยาลัยมหิดล

บรรณาธิการบริหาร
สุกรี เจริญสุข

ที่ปรึกษากองบรรณาธิการ
สนอง คลังพระศรี

ผู้ช่วยบรรณาธิการ
ดวงฤทัย โพคะรัตน์ศิริ
Kyle Fyr
นิธิมา ชัยชิต

กองบรรณาธิการ
นพีสี เรเยส
พงศ์สิต การย์เกรียงไกร

ฝ่ายภาพ
คนึงนิจ ทองใบอ่อน

ฝ่ายศิลป์
จรูญ กะการดี
นรเศรษฐ์ รังหอม

พิสูจน์อักษรและรูปเล่ม
ธัญญวรรณ รัตนภพ

เว็บมาสเตอร์
ภรณ์ทิพย์ สายพานทอง

ฝ่ายสมาชิก
สุพรรษา ม้าห้วย

สำนักงาน
วิทยาลัยดุริยางคศิลป์
มหาวิทยาลัยมหิดล
(วารสารเพลงดนตรี)
๒๕/๒๕ ถนนพุทธมณฑลสาย ๔
ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล
จังหวัดนครปฐม ๗๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๒๘๐๐ ๒๕๒๕-๓๔
ต่อ ๓๑๑๓
โทรสาร ๐ ๒๘๐๐ ๒๕๓๐
musicmujournal@gmail.com

พิมพ์ที่
หยินหยางการพิมพ์
โทรศัพท์ ๐ ๒๙๐๓ ๘๖๓๖

จัดจำหน่าย
ร้านค้าวิทยาลัยดุริยางคศิลป์
โทรศัพท์ ๐ ๒๘๐๐ ๒๕๒๕-๓๔
ต่อ ๒๕๐๔, ๒๕๐๕

กองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ในการพิจารณาคัดเลือกบทความลงตีพิมพ์โดยไม่ต้องแจ้งให้ทราบล่วงหน้า สำหรับข้อเขียนที่ได้รับการพิจารณา กองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ที่จะปรับปรุงเพื่อความเหมาะสม โดยรักษาหลักการและแนวคิดของผู้เขียนแต่ละท่านไว้ ข้อเขียนและบทความที่ตีพิมพ์ ถือเป็นทัศนะส่วนตัวของผู้เขียน กองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นด้วย และไม่ขอรับผิดชอบบทความนั้น

สารบัญ
Contents

ศาลายาน่าอยู่
04
ทางออกของดนตรีคลาสสิก
สุกรี เจริญสุข
(Sugree Charoensook)

Special Talk

11
การเข้ารับพรและโอวาทจาก
พลเอก เปรม ติณสูลานนท์
ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษ
ณรงค์ ปรางค์เจริญ
(Narong Prangcharoen)

Cover Story
14
Edelweiss behind the
baton
Nitima Chaichit (นิธิมา ชัยชิต)

Musicology

18
ยูโฟเนียม บทบาทและหน้าที่
ต่อสังคมดนตรีฝรั่ง
และสังคมดนตรีไทย
ตอนที่ ๑ ยุคกำเนิด
ถึงเพลงฝรั่งสมัยนิยม
จิตร์ กาวี (Jit Gavee)

Getting Ready
22
Pedagogy Tools for
Applied Music Teachers:
The Long Race
Joseph Bowman
(โจเซฟ โบว์แมน)

Music Entertainment
24
๕ เสียง-แค่เพียงนี้
สร้างดนตรีได้ไพเราะ
กิตติ ศรีเปารยะ (Kitti Sripaurya)

32
แนวคิด กระบวนการ และ
องค์ความรู้ที่ได้จากการผลิต
ผลงานดนตรีสมัยนิยม
ชุด Lonely Bob (ตอนที่ ๑)
อัศวิน นรินทรกุล ณ อยุธยา
(Aswin Narintrakul
Na Ayudhaya)

Voice Performance
36
The Power of
the Words Unspoken (1)
Haruna Tsuchiya
(ฮารุนะ ซึชิยะ)

Music Technology

38
บทวิเคราะห์การสร้างสรรค์
ผลงานดนตรีอิเล็กทรอนิกส์
อัลบั้ม Fearlessness EP
ในนาม Siriswad (ตอนที่ ๑)
พัชรพล มงคลสิริสวัสดิ์
(Patcharapon Mongkonsiriswad)

Music Business
42
เสวนาธุรกิจดนตรีนอกรั้ว
Push Your Music
เข็น...ขึ้นภูเขา
ตรีทิพ บุญแย้ม (Treetip Boonyam)

44
YouTuber
"ศิลปินกึ่งสำเร็จรูป" (ตอนที่ ๒)
แนวทางการเป็นศิลปิน
บน Youtube
รณยุทธ อิงสา
(Ronnayut Ingsa)
จารุรัตน์ นาคเสน
(Jarurat Narksen)
ศรายุทธ์ ทัดศรี
(Srayoot Thadsri)
อลิยาส เจ๊ะโส๊ะ
(Aliyas Chesoh)

The Bach Journey
48
ตามรอยเส้นทาง Bach
(ตอนที่ ๑๑)
ฮิโรชิ มะซึชิม่า
(Hiroshi Matsushima)

Interview
58
Italian Nights: An Interview
Michael David Brice
(ไมเคิล เดวิด ไบรซ์)

Review
62
TPO ผนึก คอรัส ม.มหิดล
ส่องแสง เจิดจำรัส
ในคอนเสิร์ต Ode to Joy
นฤตย์ เสกธีระ (Narit Sektheera)

68
วง TPO บรรเลง
คริสตจักร ขับร้อง
Requiem for King Rama IX
นฤตย์ เสกธีระ (Narit Sektheera)

ทางออกของดนตรีคลาสสิก

เรื่อง:
สุกรี เจริญสุข [Sugree Charoensook]
ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาความเป็นเลิศทางดนตรี
วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล

ยุโรปเป็นความสูงส่งของดนตรีคลาสสิก

เมื่อพูดถึงดนตรีคลาสสิกแล้วก็หมายถึงดนตรีชั้นสูง (สุด) ของดนตรีในโลกตะวันตก ครั้นโลกดนตรีได้ก้าวขยายกว้างขวางมากขึ้น สู่พื้นที่ในโลกตะวันออกไปถึงอาหรับ อินเดีย อาเซียน เกาหลี ญี่ปุ่น และจีนแล้ว ดนตรีคลาสสิกตะวันตกก็ค่อยๆ เล็กลง จืดจาง และเบาบางลง ไม่ได้แข็งแรงเหมือนแต่ก่อน สมัยที่โลกตะวันออกตกอยู่ในความควบคุมของโลกตะวันตก ตะวันออกอยู่ใต้อาณานิคมตะวันตก ซึ่งในระยะ ๑๐๐-๒๐๐ ปีที่ผ่านมานั้น ตะวันออกได้รับอิทธิพลด้านความรู้ ด้านเทคโนโลยี วิทยาการ สนธิสัญญา การค้าขาย อาวุธและการทำสงคราม ทำให้ตะวันออกมีความก้าวหน้ารวดเร็วขึ้น นำเข้าความสำเร็จจากยุโรปและอเมริกา นำเข้าความเป็นมาตรฐานและพื้นฐานสังคม นำเข้าวัฒนธรรมและวิถีชีวิต นำเข้าเรื่องการศึกษา รวมทั้งได้นำเข้าเทคโนโลยี ความรู้และรสนิยมด้วย

ดนตรีคลาสสิกของยุโรปจืดจางลง แม้ความสามารถของนักดนตรีจะสูงส่ง ค่าใช้จ่ายของวงดนตรีที่แสนแพง ส่วนผู้ชมนั้นก็มีแต่ผู้สูงอายุ เมื่อผู้ชมที่เป็นเด็กกลายเป็นคนส่วนน้อย วงซิมโฟนีออร์เคสตร้าของยุโรปจึงต้องขายตั๋วโดยอาศัยนักท่องเที่ยว อาศัยการขายพ่วงศิลปวัฒนธรรม ขายความเป็นวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ ขายสถาปัตยกรรม และขายเสียงดนตรี ตัวอย่างประเทศออสเตรียมีประชากร ๗-๘ ล้านคน แต่มีนักท่องเที่ยว ๗๐-๘๐ ล้านคนต่อปี

อย่างไรก็ตาม วงซิมโฟนีออร์เคสตร้าของยุโรป ไม่ได้อาศัยผู้ฟังของท้องถิ่นอีกต่อไป แม้ว่าผู้ฟังในท้องถิ่นจะชื่นชอบสักปานใดก็ตาม ก็ไม่สามารถขายตั๋วเข้าชมเพื่อเลี้ยงวงดนตรีได้ตลอดทั้งปี วงซิมโฟนีออร์เคสตร้าของยุโรปจึงต้องปิดตัวลง ขาดงบประมาณสนับสนุน ในขณะเดียวกัน วงซิมโฟนีออร์เคสตร้าของยุโรปก็ดิ้นรนที่จะเดินทางไปแสดงในเมืองต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การมุ่งหน้าสู่ตะวันออก

มาตรฐานของรสนิยมก็ต้องยอมรับว่าตะวันออกต้องอิงมาตรฐานยุโรป เพราะว่าวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ได้มีพัฒนาการที่เจริญกว่า วัฒนธรรมถือว่าเป็นบทบาท

ที่แสดงถึงความเจริญของสังคม แม้ว่ายุโรปจะนำเอาวัตถุดิบและทรัพยากรไปจากที่อื่นๆ ก็ตาม แต่เมื่อได้ถูกปรุงแต่งโดยความรู้ที่ทันสมัย อาศัยความรู้การออกแบบ การจัดวาง อาศัยการศึกษาและความเข้าใจมนุษย์ สังคม ทรัพยากรและวัตถุดิบ การจัดการธุรกิจ สามารถสร้างเป็นค่านิยมและคุณค่าใหม่ขึ้นได้

ประเทศที่ด้อยความเจริญก็ต้องรับเอาวัฒนธรรมตะวันตกไปใช้ วิถีชีวิตรวมทั้งเครื่องมือ เครื่องใช้ เครื่องแต่งกาย เครื่องนุ่งห่ม รสนิยม ศิลปวัฒนธรรม ดนตรีและการแสดง แล้วได้จัดทำให้สินค้าดูดีขึ้นไปกว่าวัตถุดิบแบบดั้งเดิมอย่างสิ้นเชิง กลายเป็นสินค้าใหม่ที่มีรสนิยม ตัวอย่างเช่น การดื่มน้ำใบชา กาแฟ ดนตรี เครื่องเทศ สูตรอาหาร เสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ที่อยู่อาศัย เป็นต้น

ในศตวรรษที่ ๒๑ วัฒนธรรมของอาหรับ อินเดีย จีน ญี่ปุ่น เกาหลี อาเซียน อาศัยวิธีการ องค์ความรู้ เทคโนโลยีแบบอย่างจากยุโรป ทำให้สังคมที่เคยตกเป็นอาณานิคมกลับฟื้นตัวขึ้นมา แล้วพัฒนาตัวขึ้นมาใหม่ มีการศึกษาเทคโนโลยีสมัยใหม่ ซึ่งนำเอาอดีตมารับใช้ปัจจุบัน โดยไม่ได้เป็นรองวัฒนธรรมยุโรปอีกต่อไป เมื่อความรู้และเทคโนโลยีตะวันออกได้พัฒนาสูงขึ้น ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญของโลก เพราะว่าโลกตะวันออกมีประชากรมากกว่า มีทรัพยากรและวัตถุดิบมากกว่า มีความจำเป็นและมีความต้องการมากกว่าด้วย ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญในศตวรรษที่ ๒๑

ดนตรีคลาสสิก ก่อนปี ค.ศ. ๒๐๐๐ (พ.ศ. ๒๕๔๓)

ดนตรีคลาสสิกเป็นเรื่องของรสนิยมที่เป็นนามธรรม เป็นบริบทที่สำคัญของสังคม ชื่อว่าเป็นดนตรีคลาสสิกก็เป็นมาตรฐานของวิถีชีวิต บอกความเป็นมาตรฐานของสังคมยุโรปเป็นหลัก เมื่อโลกเจริญมากขึ้น ซึ่งหมายรวมถึงวัฒนธรรมอาหรับ อินเดีย อาเซียน จีน เกาหลี ญี่ปุ่น ได้รับและพัฒนาดนตรีคลาสสิกที่ทัดเทียมยุโรปได้แล้ว ในที่นี้ตั้งแต่การทำเครื่องดนตรี การเล่นดนตรี ความสามารถของนักดนตรี การศึกษาดนตรี การแต่งเพลงคลาสสิก ดนตรีมีคุณภาพสูงขึ้น ไม่ได้แตกต่างไปจากดนตรีมาตรฐานยุโรปอีกต่อไป

Zhou Long นักประพันธ์จากกรุงปักกิ่ง ประเทศจีน

มีนักดนตรี (หัวดำ) นั่งอยู่ในวงออร์เคสตร้าสำคัญๆ ของโลกมากขึ้น อาทิ วงเบอร์ลินฟีลฮาร์โมนิก วงลอนดอนซิมโฟนีออร์เคสตร้า วงบอสตันซิมโฟนี วงนิวยอร์กฟีลฮาร์โมนิก เป็นต้น นักประพันธ์เพลงยุโรปนำวัตถุดิบของชุมชนและท้องถิ่นฝั่งตะวันออกไปเขียนภาพ ไปประพันธ์เป็นเพลง ทำเป็นเสียงดนตรีตะวันออก นำสำเนียงดนตรี นำเครื่องดนตรีไปศึกษา

ตัวอย่างนักวิชาการดนตรีในเยอรมนีชื่อ คาร์ล สตุมฟ์ (Carl Stumf, พ.ศ. ๒๓๙๑-๒๔๗๙) ได้ศึกษาเครื่องดนตรีไทย โดยใช้เครื่องดนตรีของคณะนายบุศย์มหินทร์ (บุศย์ เพ็ญกุล) ที่นำไปแสดงที่กรุงเบอร์ลิน เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๔๓ เกิดเป็นวิธีคิดใหม่ขึ้น กล่าวคือ จะต้องศึกษาดนตรีในวัฒนธรรมอื่นๆ ด้วย ซึ่งได้กลายเป็นวิชามานุษยวิทยาดนตรี (Ethno-musicology) ในเวลาต่อมา

สำหรับนักดนตรีที่เป็นผู้ควบคุมวงดนตรีชาวตะวันออก เริ่มจากชาวญี่ปุ่น อาทิ เซจิ โอซาว่า (Seiji Ozawa เกิดเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๘) สุบิน เมห์ธา (Zubin Mehta เกิดเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๙) ชาวอินเดีย ยังมีเคนต์ นากาโน (Kent George Nagano เกิดเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๔) ซึ่งเป็นชาวญี่ปุ่นที่เกิดในอเมริกา เป็นคนญี่ปุ่นรุ่นที่ ๓ แล้ว ซึ่งเป็นผู้ที่มีชื่อเสียงมากในฐานะผู้ควบคุมวงดนตรีคลาสสิก

Xiaogang Ye นักประพันธ์จากเมืองเซี่ยงไฮ้ ประเทศจีน

นอกจากนี้ยังมีนักดนตรีสมัยใหม่จากตะวันออก จากญี่ปุ่น จากเกาหลี จากจีน อย่างหลางหลาง (Lang Lang) ทั้งนี้ยังมีนักดนตรีชาวตะวันออกที่เล่นอยู่ในวงออร์เคสตร้าอีกจำนวนมาก มาถึงยุคปัจจุบันนั้น มีนักดนตรีตะวันออกไปทำมาหากินในยุโรปและโลกตะวันตกเป็นหลายร้อยคนแล้ว ทั้งนักดนตรีที่เล่นอยู่ในวงออร์เคสตร้า นักประพันธ์เพลง และนักดนตรีที่เป็นศิลปินเดี่ยวซึ่งมีอยู่หลายคน

ความสามารถทางดนตรี (คลาสสิก) ไม่ได้ปักหลักอยู่ที่ประเทศในยุโรปอีกต่อไป คนเก่งดนตรีเติบโตในโลกตะวันออกมากขึ้น นับวันความรุ่งเรืองทางดนตรีได้กระจายไปทั่วซีกโลกตะวันออก

ดนตรีคลาสสิกเข้าสู่โลกตะวันออก

เมื่อดนตรีคลาสสิกแพร่กระจายไปสู่โลกตะวันออก สิ่งที่เกิดขึ้นกับดนตรีคลาสสิกในโลกตะวันออกก็คือ ปลายศตวรรษที่ ๒๐ (ค.ศ. ๑๙๘๐-๑๙๙๙) ชาวเกาหลี จีน และญี่ปุ่น ได้ส่งคนไปเรียนดนตรีในประเทศยุโรปและอเมริกาแบบถล่มทลาย โรงเรียนดนตรีบางโรงเรียนมีนักเรียนดนตรีเป็นชาวตะวันออกเกินครึ่ง ซึ่งเป็นนักเรียนดนตรีที่พร้อมจ่ายเงินค่าเล่าเรียน ในขณะที่นักเรียนดนตรีของยุโรปและอเมริกาเองกลับลดน้อยลง ทั้งๆ ที่นักเรียนเหล่านั้นจ่ายค่าเล่าเรียนถูกกว่า ทำให้โรงเรียนต้องการรับนักเรียนดนตรีที่ไปจากโลกตะวันออกมากขึ้น เพราะได้เงินและทำให้โรงเรียนอยู่ได้

นักเรียนดนตรี (จากตะวันออก) เหล่านี้ เมื่อเรียนจบแล้ว ส่วนหนึ่งก็อยู่เพื่อทำมาหากิน เล่นดนตรีหาประสบการณ์ก่อน ส่วนหนึ่งก็เดินทางกลับบ้าน กลับไปสร้างโรงเรียนดนตรีที่มีคุณภาพเท่าเทียมกับยุโรปและอเมริกา ส่วนหนึ่งกลับไปสร้างวงดนตรีอาชีพ สร้างโรงงานทำเครื่องดนตรี ทำธุรกิจที่เกี่ยวกับดนตรี ตั้งวงดนตรีอาชีพ พัฒนาเครื่องดนตรี สร้างหอแสดงดนตรีที่บ้านเกิด ซึ่งทำให้การพัฒนาดนตรีคลาสสิกที่โลกตะวันออกก้าวหน้าไปเร็วมาก มีปริมาณนักดนตรีเพิ่มขึ้น ในขณะเดียวกันก็มีคุณภาพมากขึ้นด้วย มีนักเดี่ยวเครื่องมือต่างๆ มากขึ้น มีผู้ควบคุมวงดนตรีมากขึ้น มีอุปกรณ์เครื่องดนตรีที่ดีมากขึ้น และที่สำคัญก็คือ มีเงินเพียงพอที่จะพัฒนาการดนตรีให้เป็นอาชีพที่มีรายได้และมีความก้าวหน้า

วงดนตรีสำคัญๆ ของยุโรปและอเมริกาต่างก็มุ่งหน้าไปแสดงที่โลกตะวันออก จีน เกาหลี ไต้หวัน และญี่ปุ่น เพราะได้รับค่าตัวที่ดีกว่า มีผู้ชมให้การต้อนรับเยอะกว่า ทำให้วงดนตรีคลาสสิกในโลกตะวันตกอยากไปแสดงในโลกตะวันออกเพราะได้รับการต้อนรับที่อบอุ่น ขณะเดียวกันก็มีวงดนตรีอาชีพเกิดมากขึ้นในโลกตะวันออก อาทิ วงดุริยางค์ฟีลฮาร์โมนิกแห่งประเทศไทย (Thailand Philharmonic Orchestra) วงมาเลเซียนฟีลฮาร์โมนิกออร์เคสตร้า (Malaysian Philharmonic Orchestra) วงสิงคโปร์ซิมโฟนีออร์เคสตร้า (Singapore Symphony Orchestra) เป็นต้น ซึ่งแต่ละวงที่เกิดขึ้นใหม่ ก็จะมีหอแสดงดนตรีชั้นเยี่ยมเป็นที่แสดงเป็นประจำเกิดขึ้นด้วย

สำหรับในจีนแผ่นดินใหญ่นั้น นอกจากรัฐจะทุ่มทุนสร้างหอแสดงดนตรีในเมืองใหญ่ๆ แล้ว ก็มีวงดนตรีเกิดขึ้นจำนวนมาก เมืองใหญ่ๆ เหล่านั้นต่างก็เชิญวงดนตรีระดับโลกไปแสดง ทำให้ดนตรีคลาสสิกกลายเป็นที่นิยมมากขึ้น อย่าลืมว่าสิ่งที่ตามมาก็คือบทเพลงคลาสสิกที่ได้ประพันธ์ขึ้นโดยนักประพันธ์ชาวตะวันออกก็จะเกิดขึ้นอีกมากด้วย อาจจะพูดได้ว่า ต้นศตวรรษที่ ๒๑ เป็นการเคลื่อนย้ายดนตรีคลาสสิก

จากโลกตะวันตกเข้าสู่โลกตะวันออกอย่างเต็มรูปแบบ

สิ่งใหม่เกิดในดนตรีคลาสสิก วาทยกรและนักประพันธ์เพลง

สิ่งที่เกิดขึ้นใหม่ในโลกตะวันออกในรูปแบบของดนตรีคลาสสิกก็คือ บทเพลงที่ประพันธ์ขึ้นใหม่โดยนักประพันธ์ชาวตะวันออกเอง มีนักดนตรีที่เป็นชาวตะวันออกเกิดมากขึ้น เก่งขึ้น มีชื่อเสียงโด่งดังมากขึ้นกว่ายุคใดๆ มีวาทยกรหรือผู้ควบคุมวงดนตรี (Conductor) อย่าง จาง โก๊ะย่ง (Zhang Guoyong) ซึ่งทำงานอยู่ที่สถาบันดนตรีเมืองเซี่ยงไฮ้ และการนำเครื่องดนตรีตะวันออกมาเป็นเครื่องเดี่ยวกับวงออร์เคสตร้าในลักษณะของคอนแชร์โต (Concerto) ที่มีความหลากหลายมากขึ้น

วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล จัดเทศกาลการประพันธ์ดนตรี (Thailand International Composition Festival, TICF) ขึ้นทุกปี ได้จัดขึ้น ๑๓ ครั้งแล้ว มีนักประพันธ์เพลงชาวตะวันออกหน้าใหม่เกิดขึ้นจำนวนมาก อาทิ จูล่ง (Zhou Long) นักประพันธ์จากปักกิ่ง (จีน) ซึ่งได้ทำมาหากินอยู่ในอเมริกา นักประพันธ์จีนจากเมืองเซี่ยงไฮ้ เฉี่ยวกัง ยี (Xiaogang Ye) ยังมี ดร.เชน ยี (Dr. Chen Yi) นักประพันธ์ชาวจีนที่อาศัยอยู่ในสหรัฐอเมริกา ดร.ณรงค์ ปรางค์เจริญ ซึ่งเป็นนักประพันธ์ดนตรีที่เป็นคนไทยคนแรกที่ได้สร้างชื่อเสียงในระดับนานาชาติในฐานะนักประพันธ์เพลงจากประเทศไทย

ในระยะ ๑๓ ปี ที่ได้มีการจัดมหกรรมการประพันธ์เพลงเกิดขึ้นในประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๘ เป็นต้นมา ทำให้มีนักประพันธ์เพลงหน้าใหม่เกิดขึ้นในเมืองไทยจำนวนมาก มีสถาบันดนตรีที่เปิดสอนวิชาแต่งเพลง อาทิ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยรังสิต มหาวิทยาลัยพายัพ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการประกวดการแต่งเพลงซึ่งสนับสนุนโดยบริษัทปูนซิเมนต์ไทยและวิทยาลัยดุริยางคศิลป์มหาวิทยาลัยมหิดล ทำให้นักประพันธ์เพลงหน้าใหม่ของไทยมีโอกาสก้าวไปสู่ระดับนานาชาติมากขึ้นด้วย

นักดนตรีและเครื่องดนตรี

การเริ่มต้นที่สำคัญ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๔ โดยผลงานของท่านราวี ชังการ์ (Ravi Shankar) นักเล่นซีตาร์ชาวอินเดีย ได้ร่วมมือกับวงลอนดอนซิมโฟนีออร์เคสตร้า ภายใต้การดูแลของอังเดร เปรวิน (Andre Previn) ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๒๕ ได้มีการสร้างภาพยนตร์คานธี (Gandhi) ทั้งเรื่องโดยใช้เครื่องดนตรีอินเดีย (ซีตาร์) เป็นหลัก ห่อหุ้มเสียงโดยใช้วงซิมโฟนีออร์เคสตร้า ซึ่งเป็นการนำเสนอเสียงที่แปลกไปจากเสียงดนตรียุโรป

นักดนตรีคนสำคัญ โดยเฉพาะท่านราวี ชังการ์ (Ravi Shankar) นั้น มีความสามารถสูงและเก่งมาก จนนักดนตรียุโรปที่มีชื่อเสียงหลายคนได้เดินทางไปเรียนและเล่นดนตรีกับท่าน อาทิ นักไวโอลินเยฮูดิ เมนูฮิน (Yehudi Menuhin) และนักดนตรีชาวอังกฤษ จอร์จ แฮริสัน (George Harrison) ก็ไปเรียนดนตรีกับท่านเช่นกัน

กรณีในเมืองจีนนั้น การศึกษาดนตรีคลาสสิกมีความใกล้ชิดมากกับสถาบันดนตรีในกรุงมอสโก ประเทศรัสเซีย เพราะในปลายศตวรรษที่ ๒๐ จีนและรัสเซียมีระบอบการปกครองที่คล้ายๆ กัน

ในปี พ.ศ. ๒๕๐๒ นักศึกษาดนตรี ๒ คน จากสถาบันดนตรีเมืองเซี่ยงไฮ้ ได้แปลงเรื่องจากตำนานจีน “ม่านประเพณี” ซึ่งเป็นเรื่องของความรักต้องห้ามระหว่างชายหนุ่มกับหญิงสาว โดยเขียนออกมาเป็นบทเพลง (Violin Concerto) เนื้อเรื่องเป็นทำนองจีน สำเนียงเสียงเป็นจีน ใช้เครื่องดนตรีตะวันตก (Violin) ซึ่งนำออกแสดงในงานครบ ๑๐ ปี ฉลองการสถาปนาสาธารณรัฐประชาชนจีน (พ.ศ. ๒๔๙๒) ได้รับความนิยมสูงมาก กลาย

Dr. Chen Yi นักประพันธ์ชาวจีนที่อาศัยอยู่ในสหรัฐอเมริกา

Shi Haibin ผู้บรรเลงปี่ซัวนา (Suona) เป็นอาจารย์สอนดนตรีที่ China Central Conservatory of Music (CCOM)

เป็นสัญลักษณ์ของความเป็นวัฒนธรรมจีน

ยังมีเพลงที่สำคัญอีกเพลงหนึ่ง คือ เพลงแม่น้ำเหลือง (Yellow River Piano Concerto) ประพันธ์ขึ้นโดยนักประพันธ์ชาวจีน (พ.ศ. ๒๕๑๒) เป็นบทเพลงสำเนียงจีนที่รู้จักกันทั่วโลก เมื่อวงออร์เคสตร้าตะวันตกไปเล่นที่เมืองจีนก็นิยมนำบทเพลงนี้มาร่วมแสดงด้วย เมื่อมีวงออร์เคสตร้าจีนออกไปแสดงในต่างประเทศแสดงถึงความมีวัฒนธรรมของชาติ บทเพลงเหล่านี้ก็จะถูกนำมานำเสนอ

เหตุผลสำคัญที่ทำให้นักดนตรีและเครื่องดนตรีตะวันออกเปลี่ยนแปลงไปมากก็คือ เมื่อวิทยาลัยการดนตรีกลาง ตั้งอยู่ในกรุงปักกิ่ง (Central Conservatory of Music, CCOM) ตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๓ โดยมีเป้าประสงค์หลักก็คือการผลิตนักดนตรีประจำชาติ การพัฒนาเครื่องดนตรีประจำชาติ และสร้างบทเพลง (จีน) ประจำชาติขึ้นใหม่ โดยอาศัยเครื่องดนตรีดั้งเดิม สร้างนักดนตรีใหม่ สร้างวงดนตรีประจำชาติใหม่ และการสร้างผู้ประพันธ์เพลงชาวจีนขึ้นใหม่ ในขณะเดียวกันก็ได้พัฒนาโรงงานสร้างเครื่องดนตรีอย่างเอาจริงเอาจัง ให้สถาบันอุดมศึกษาเปิดสอนเครื่องดนตรีประจำชาติขึ้น ด้วยความจริงจังของนโยบายรัฐ โดยเฉพาะการสร้างงานด้านวัฒนธรรมดนตรีของจีน ทำให้มีความเข้มแข็งในการพัฒนาดนตรีอย่างมาก

๖๗ ปีผ่านไป (พ.ศ. ๒๕๖๐) วันนี้ประเทศจีนมีวงดนตรีจีนที่ใช้เครื่องดนตรีจีนล้วน พัฒนาขึ้นมาโดยทำเครื่องดนตรีจีนขึ้นใหม่ มีระบบเสียงเครื่องดนตรีจีนเป็นของตัวเอง มีสำเนียงเสียงเป็นจีน และมีการผลิตนักดนตรีชาวจีนที่เก่งออกไปแสดงทั่วโลก เพื่อทำหน้าที่เผยแพร่วัฒนธรรมเพลงจีน มีวงดนตรีจีนแบบดั้งเดิมแล้วพัฒนาให้เป็นวงออร์เคสตร้าแบบจีน ซึ่งจะเห็นที่ฮ่องกง มาเก๊า (Macau) ไต้หวัน สิงคโปร์ มาเลเซีย และออกไปในชุมชนชาวจีนที่อยู่ในออสเตรเลีย แคนาดา อเมริกา และในยุโรป ซึ่งออกไปเผยแพร่ความเป็นดนตรีจีน ทำให้โลกดนตรีท้องถิ่นเปลี่ยนไป

เครื่องดนตรีจีนเกือบทุกชนิดได้จัดระบบเสียงใหม่ โดยใช้ระบบตั้งเสียงของตัวเอง และสามารถปรับใช้กับระบบตะวันตกได้ด้วย มีโรงงานผลิตเครื่องดนตรีที่ได้มาตรฐาน มีนักดนตรีที่ถูกฝึกให้มีความสามารถที่สูง ทั้งความสามารถของคนและศักยภาพของเครื่องดนตรี ทำให้เสียงดนตรีจีนเป็นที่น่าสนใจยิ่ง ดังนั้นสิ่งสำคัญก็คือ ทุกเครื่องดนตรีถูกพัฒนาให้เล่นเพลงเดียวกับวงดนตรีออร์เคสตร้าจีนและวงดนตรีออร์เคสตร้าตะวันตก อาทิ ผีผา กู่เจิ้ง ซอเอ้อหู ปี่ซัวนา เป็นต้น

ส่วนเครื่องเคาะของจีน ตั้งแต่ฆ้อง ผ่าง ฉิ่ง ฉาบ ระฆังราว กลองตั้งแต่เล็ก-ใหญ่ ถูกนำไปใช้ในวงออร์เคสตร้าของตะวันตกก่อนหน้านานแล้ว

ดนตรีไทยในดนตรีคลาสสิก

เมื่อก่อตั้งวงดุริยางค์ฟิลฮาร์โมนิกแห่งประเทศไทย (Thailand Philharmonic Orchestra) ขึ้นมาใหม่ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๘ มีวัตถุประสงค์หลักอยู่อย่างหนึ่ง คือ การแสดงออกถึงความเป็นไทย ทุก

Shi Haibin บรรเลงปี่ซัวนา (Suona) ร่วมกับวงดุริยางค์ฟิลฮาร์โมนิกแห่งประเทศไทย เมื่อวันที่ ๑๕-๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๘

ครั้งที่มีการแสดงจะต้องเล่นบทเพลงอย่างน้อย ๑ เพลง ซึ่งอาจจะเป็นเพลงโหมโรงที่เป็นเพลงไทย เพลงที่ประพันธ์ขึ้นใหม่โดยคนไทย นักเดี่ยวเป็นคนไทยเล่นด้วยเครื่องดนตรีไทย ฯลฯ ซึ่งเป็นเงื่อนไขที่สำคัญเพื่อที่จะพัฒนา "ความเป็นไทย" สู่ความเป็นนานาชาติ ซึ่งเคยพูดเป็นวลีเล่นๆ ว่า

"วงดุริยางค์ฟีลฮาร์โมนิกแห่งประเทศไทย จะต้องเล่นเพลงลาวดวงเดือน ลาวดาวอังคาร หรือลาวดวงอาทิตย์" หมายความว่าจะต้องนำอดีตมารับใช้ปัจจุบันให้ได้ แล้วสร้างสรรค์ให้กับสังคมใหม่ แม้เวลาผ่านไป ๑๓ ปีแล้วก็ตาม คำมั่นสัญญานี้ก็ยังอยู่กับวงดุริยางค์ฟีลฮาร์โมนิกแห่งประเทศไทยไม่เสื่อมคลาย ทำให้นักดนตรีไทย นักประพันธ์เพลงไทย ผู้ควบคุมวงดนตรีไทย ได้มีโอกาสเงยหน้าอ้าปากอย่างนักดนตรีของชาวโลกตะวันตกทั้งหลาย

ขณะเดียวกัน เพลงมาตรฐานยุโรปทุกยุค วงดุริยางค์ฟีลฮาร์โมนิกแห่งประเทศไทยก็มีความสามารถที่จะบรรเลงได้ไม่ต่างไปจากวงออร์เคสตร้าของยุโรป โดยวงมีผู้ประพันธ์เพลงและเรียบเรียงเพลงประจำ คือ พันเอก ประทีป สุพรรณโรจน์ หากจะนับการบันทึกการแสดงเพลงไทยที่เกิดขึ้นกับวงดุริยางค์ฟีลฮาร์โมนิกแห่งประเทศไทยนั้น มีประมาณ ๕๐๐ บทเพลงแล้ว ซึ่งสามารถที่จะนำไปบรรเลงกับวงดนตรีใดในโลกก็ได้ ส่วนศิลปินเดี่ยวและเครื่องดนตรีไทยและดนตรีตะวันออกที่ได้นำเสนอมาแล้ว ดังนี้

วันที่ ๑๘-๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๔๘ ดวงเดือน หลงสวาสดิ์ ขับร้องเพลงไทย "พระอาทิตย์ชิงดวง" ของครูมีแขก (พระประดิษฐไพเราะ) กับวงดุริยางค์ฟีลฮาร์โมนิกแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นครั้งแรกที่นำเพลงไทยมาร้องให้เป็นรายการดนตรีคลาสสิก ต่อมาในวันที่ ๑๔-๑๕ กรกฎาคม ๒๕๔๙ ธนิสร์ ศรีกลิ่นดี เป่าขลุ่ยไทย ร่วมกับนาวังเคช็อก (Nawang Khechog) เป่าขลุ่ยเนปาล ร่วมกับวงดุริยางค์ฟีลฮาร์โมนิกแห่งประเทศไทย

วันที่ ๑๐-๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๐ อรนาถ จันทรโอภากร เดี่ยวจะเข้ "กราวใน (ทางฝัน)" ร่วมกับวงดุริยางค์ฟีลฮาร์โมนิกแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นโอกาสใหม่ของเครื่องดนตรีไทย วันที่ ๗-๘ มีนาคม ๒๕๕๑ หมอแคนสมบัติ สิมหล้า เดี่ยว "ลายแคน" ร่วมกับวงดุริยางค์ฟีลฮาร์โมนิกแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นครั้งแรกของการนำแคนมาเล่นร่วมกับวงออร์เคสตร้า

วันที่ ๘-๙ สิงหาคม ๒๕๕๑ พารณ ยืนยง เดี่ยวระนาดเอก เพลง "ม้าย่อง" ร่วมกับวงดุริยางค์ฟีลฮาร์โมนิกแห่งประเทศไทย และที่สำคัญอีกรายการหนึ่ง เมื่อวันที่ ๑๙-๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๑ ครูแจ้ง คล้ายสีทอง ขับเสภาร่วมกับวงดุริยางค์ฟีลฮาร์โมนิกแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นครั้งแรกทั้งกับครูแจ้งและครั้งแรกกับการนำเสภามาขับรับร้องโดยวงออร์เคสตร้า

ก้าวที่ไกลกว่าเดิมนั้นเมื่อ ดร.ณรงค์ ปรางค์เจริญ ได้ประพันธ์เพลงขึ้นใหม่ขึ้นสำหรับปี่ซัวนาของจีน บรรเลงร่วมกับวงดุริยางค์ฟีลฮาร์โมนิกแห่งประเทศไทย

Christoph Pfändler บรรเลงขิมฝรั่ง (Dulcimer) ร่วมกับวงดุริยางค์ฟิลฮาร์โมนิกแห่งประเทศไทย เมื่อวันที่ ๑๗-๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เมื่อวันที่ ๑๕-๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๘ ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญ เพราะบทเพลงเขียนโดยคนไทยที่ไม่ได้อิงทำนองจีนเดิมแต่อย่างใด กลายเป็นเสียงใหม่ทั้งบทเพลง

อีกก้าวหนึ่งของวงการดนตรีคลาสสิก คือ เมื่อวันที่ ๑๗-๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ เมื่อนักประพันธ์เพลงชาวสวิสเซอร์แลนด์ (Paul Huber, พ.ศ. ๒๔๖๑-๒๕๔๔) ได้ประพันธ์เพลงสำหรับขิมฝรั่ง (Dulcimer) ร่วมกับวงดุริยางค์ฟิลฮาร์โมนิกแห่งประเทศไทย สิ่งที่น่าสนใจมากก็คือ เครื่องดนตรีชิ้นนี้เป็น “ขิมจีนหรือขิมฝรั่ง” กันแน่ แล้วทั้งขิมตะวันตกกับขิมตะวันออกแตกต่างกันอย่างไร การตั้งเสียง รูปลักษณ์ จำนวนสายขิม ซึ่งมีตั้งแต่ ๒๑-๑๓๕ สาย

มีความเชื่อกันว่า สมัยที่เจงกีส ข่าน (พ.ศ. ๑๗๐๕-๑๗๗๐) กษัตริย์ของมองโกลได้บุกไปยุโรป เชื่อว่า “ปี่และขิม” ซึ่งเป็นเครื่องดนตรีหลักของจีน น่าจะนำไปเผยแพร่ในยุโรปตะวันออกด้วย จากขิมพัฒนาเป็นฮาร์ปซิคอร์ด เป็นคลาวิคอร์ด เป็นเปียโนในเวลาต่อมา แต่รูปร่างเดิมของขิมก็ยังเล่นกันอยู่ ปี่จีน (Suona) ก็พัฒนาเป็นโอโบในเวลาต่อมา ทั้งนี้นักวิชาการดนตรีก็คงต้องค้นหาข้อมูลและความรู้ต่อไป

วันนี้ดนตรีคลาสสิกไม่ได้อยู่ในฐานะที่เป็นของดนตรียุโรปอีกต่อไป แต่เป็นดนตรีของชุมชนไหนก็ได้ที่สามารถนำบทเพลงมาสร้างสรรค์ขึ้นใหม่ โดยเฉพาะในศตวรรษที่ ๒๑ นี้ เชื่อว่าตะวันออกจะเป็นความเจริญรุ่งเรืองของดนตรีคลาสสิกในอนาคต

การเข้ารับพรและโอวาทจาก พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษ

เรื่อง:
ณรงค์ ปรางค์เจริญ (Narong Prangcharoen)
คณบดีวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล

เมื่อวันศุกร์ที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ ผมได้มีโอกาสเข้าพบ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ เพื่อรับพรและโอวาทในฐานะคณบดีคนใหม่ของวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งต่อมาจาก รองศาสตราจารย์ ดร.สุกรี เจริญสุข การเข้าพบในครั้งนี้ได้มีโอกาสพูดคุยกับท่านในหลายแง่มุม ซึ่งทำให้เกิดเป็นการเขียนบทความนี้ขึ้น เนื่องจาก พลเอก เปรม ท่านได้เปรยขึ้นว่า เรื่องที่คุยกับณรงค์ในวันนี้ น่าจะเขียนเป็นบทความนะ แล้วท่านจะรออ่าน ทำให้ผมกลับมาพร้อมด้วยความตั้งใจว่าอยากนำเรื่องราวที่คุยกันในวันนั้นมาเขียนให้หลายๆ คนได้อ่าน พลเอก เปรม ยังได้กล่าวต่อด้วยว่า ถึงแม้จะมีคนอ่านน้อย แต่ก็ยังดีที่ได้เขียนไว้ให้เป็นบันทึกของคนรุ่นหลังๆ ที่อาจจะอยากหาอ่านในโอกาสหน้า ผมจึงรับปากว่าจะกลับมาเขียนเรื่องที่ได้สนทนากับท่านให้เป็นบทความ

เรื่องแรกที่ท่านได้กล่าวขึ้นในบทสนทนาคือ ดีใจที่ได้คุณณรงค์กลับมาทำงานให้กับมหาวิทยาลัยมหิดลและวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ ท่านถามว่า กลับมาแบบนี้ก็ต้องเสียรายได้ไปเยอะใช่ไหม เพราะว่าการทำงานในประเทศสหรัฐอเมริกานั้น มีรายได้มากกว่า เพราะเป็นนักแต่งเพลงคลาสสิกที่คนให้การยอมรับ แล้วทำไมจึงทิ้งทุกอย่าง เพื่อกลับมาทำงานที่ประเทศไทย ผมได้แค่ตอบท่านไปว่า ความคิดของผมเปลี่ยนไปหลังจากที่ผ่านการทำงานในต่างประเทศมานาน ผมอยู่ที่ประเทศสหรัฐอเมริกามาเป็นเวลา ๑๗ ปี ก่อนที่

จะตัดสินใจกลับมาทำงานที่ประเทศไทย ผมว่าคำนิยามของคำว่าคนเก่งของผมมันเปลี่ยนไป เมื่อก่อนผมเคยคิดว่า คนเก่งคือคนที่ขึ้นไปอยู่บนยอดที่สูงที่สุดได้ เป็นคนเก่งต้องเป็นคนที่ทุกคนมองเห็น เป็นแรงบันดาลใจให้กับคนอื่นๆ มีหน้าตาและอาชีพในฐานะนักแต่งเพลงชาวไทยที่คนในวงการดนตรียอมรับ แต่พอผมได้เริ่มเดินทางขึ้นไปบนยอดเขา ระหว่างทางผมได้เห็นว่า คนเก่งไม่ใช่คนที่จะอยู่สูงที่สุด เป็นคนที่มีหน้าตาในสังคม หรือเป็นคนที่ในวงการยอมรับ คนเก่งของผมในวันนี้ คือ คนที่สามารถสร้างประโยชน์ให้กับคนอื่นๆ สร้างประโยชน์ให้ชาติ และรู้จักเสียสละให้กับคนอื่นๆ เพื่อความสุขของคนอื่นๆ ทำให้สังคมเป็นสถานที่ที่น่าอยู่ ผู้คนในสังคมอยู่อย่างมีความสุข ท่านได้ตอบกลับมาว่า ขอบใจมากๆ ที่คุณณรงค์อยากทำประโยชน์ให้กับชาติบ้านเมือง ผมเรียนท่านว่า เหมือนกับคำขวัญที่ท่านได้ให้ไว้ว่า “เกิดเป็นคน ควรรู้จักตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน”

ท่านได้ถามต่อว่า แล้วมีความฝันว่าอย่างไร อยากเห็นการเปลี่ยนแปลงอะไรในประเทศนี้ ผมได้เรียนท่านว่า ผมมีความฝันอยากเห็นการเติบโตอย่างชื่นบานพร้อมกันทั้งประเทศ อยากเห็นคนในประเทศอยู่กับศิลปะอย่างมีความสุข เพราะในช่วงหลังๆ ที่ผ่านมานี้ โลกได้มีขนาดเล็กลง เพราะ Globalization ทุกคนในสังคมจะค่อยๆ ทำทุกอย่างเหมือนๆ กันทั่วโลก ประเทศที่มีศิลปวัฒนธรรมที่เจริญและมั่นคงเท่านั้น จึงจะคงความเป็นเอกราชทางวัฒนธรรมและความเป็นตัวตนของประเทศตัวเองไว้ได้ ผมได้เรียนท่านว่า ปัญหาในทุกวันนี้คือเครื่องจักรได้เข้ามาแทนที่การทำงานของคน ตามโรงงานต่างๆ ใช้หุ่นยนต์และเครื่องจักรมาแทนคนแล้วเกิน ๘๐ เปอร์เซ็นต์ ยกเว้นธุรกิจเดียวที่ยังไม่สามารถใช้เครื่องจักรมาแทนได้ คือ ธุรกิจบันเทิง เพราะคนเรายังต้องการความบันเทิงอยู่มาก ซึ่งเครื่องจักรไม่สามารถจะมาคิดในเรื่องต่างๆ แบบนี้ได้ ในขณะที่เศรษฐกิจตกต่ำ ธุรกิจความบันเทิงก็เติบโตขึ้นเรื่อยๆ เพราะคนมีความเครียดมาก ต้องการการผ่อนคลายจากความเครียดที่มีอยู่ในชีวิตประจำวัน ถ้าเราส่งเสริมให้เยาวชนเล่นดนตรีทั้งประเทศ จะทำให้ประเทศมีการเจริญเติบโตไปพร้อมๆ กันทั่วประเทศ ผมยกตัวอย่างโครงการหนึ่งที่ผมกำลังคิดวางแผนในการดำเนินการ นั่นคือ การตั้งวงเยาวชนตามภูมิภาคต่างๆ ทั่วประเทศไทย ซึ่งเราควรจะมุ่งเน้นการเล่นดนตรีอย่างมีความสุข ครูผู้สอนไม่ควรปลูกฝังให้เด็กมุ่งเน้นไปที่ความเก่งในการเล่นดนตรี แต่มุ่งเน้นไปที่ความสุขในการเล่นดนตรี เมื่อเด็กเหล่านั้นเล่นดนตรีแล้วมีความสุข วันหนึ่งเขาจะเดินมาบอกเราว่า เขาพร้อมและอยากที่จะเป็นคนเก่งแล้ว ถึงตอนนั้น เราควรจะช่วยให้เด็กคนนั้นมีความเก่งอย่างที่เขาอยากจะเป็น แต่เขาควรเป็นผู้เลือกเอง ไม่ใช่ผู้ใหญ่เป็นคนเลือกให้ เมื่อเรามีเด็กทุกภูมิภาคที่เล่นดนตรีแล้ว เราควรนำพวกเขามาเล่นดนตรีด้วยกัน เพื่อสร้างความเข้าใจที่ดีและลดช่องว่างในสังคม

คนไทยมักมีคำพูดหนึ่งซึ่งพูดกันติดปาก คือ จัดการแข่งขันเพื่อความสามัคคี แต่ผมคิดว่าเป็นเรื่องที่น่าแปลก เพราะในโลกแห่งความเป็นจริง ทุกๆ ที่ที่มีการแข่งขัน จะไม่มีความสามัคคีเกิดขึ้น นอกจากการแข่งขัน ชิงดีชิงเด่นเพื่อเอาชนะ ผมไม่เคยเห็นบริษัทไหนที่แข่งขันกันทางธุรกิจแล้วเกิดความสามัคคี แต่จะเกิดการแข่งขันที่รุนแรงขึ้นเรื่อยๆ ผมเลยเสนอว่า เราควรจะจัดเด็กๆ ทุกคนให้เข้ามาเล่นดนตรีด้วยกัน โดยออดิชั่นให้เด็กๆ แต่ละวงได้เข้าคัดเลือก ให้ได้เล่นในวงที่คละกัน แบบนี้จะทำให้เด็กไม่จำเป็นต้องแข่งขัน เพราะว่าเพื่อนๆ ของพวกเขากระจายอยู่ในทุกๆ วง ทำให้เขามีเพื่อนใหม่จากต่างวง และยังมีเพื่อนเก่าที่มาจากโรงเรียนเดียวกันอีกด้วย เหมือนเช่นการที่วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ได้นำวงดุริยางค์ฟีลฮาร์โมนิกแห่งประเทศไทย (Thailand Philharmonic Orchestra) ไปแสดงดนตรีที่ยะลา และได้เชิญวงเยาวชนจากยะลามาเล่นดนตรีที่มหาวิทยาลัยมหิดล ร่วมกับเด็กวงเยาวชนจากชุมชนแออัดคลองเตย ทำให้เขาเข้าใจซึ่งกันและกัน เรานำเด็กที่คิดว่าชีวิตของพวกเขามีปัญหามาพูดคุยกัน เล่นดนตรีด้วยกัน ทำให้เด็กคลองเตยรู้ว่ายังมีเด็กจากที่อื่นที่ชีวิตเขาก็ลำบากเหมือนๆ กัน ทำให้เขาเข้าใจว่าชีวิตยังมีเรื่องดีๆ อีกหลายแง่มุม เพียงแต่เขาต้องรู้จักดูมันอย่างมีสติ

การไปแสดงดนตรีที่ยะลา เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่ผมกราบเรียนท่านว่า เป็นหนึ่งในประสบการณ์ชีวิตที่ผมคงจะไม่มีวันลืม เพราะคนที่เข้ามาดูดนตรีนั้น เข้ามาดูดนตรีอย่างเข้าใจ ยกตัวอย่างเช่นการฟังเพลง ซึ่งไม่มีการปรบมือระหว่างท่อนเลย ทุกคนนั่งเงียบ ฟังอย่างตั้งใจจริง ชื่นชมและดื่มด่ำกับดนตรีอย่างแท้จริง ผมได้บอกว่า ในหลายๆ แห่งที่ผมได้เดินทางไปแสดงคอนเสิร์ตทั่วโลก ไม่ว่าประเทศไหนก็ยังมีคนที่ไม่ทราบว่าการปรบมือจะทำเมื่อเพลงจบเท่านั้น จะไม่มีการปรบมือระหว่างท่อน แต่ว่าก็ยังมีหลายๆ ที่ที่ปรบมือระหว่างท่อนอยู่ แบบนี้แสดงว่าผู้ฟังดนตรีที่ยะลามีความรู้ความเข้าใจ มีจิตใจที่อ่อนโยน ซาบซึ้งในดนตรีได้เหมือนกับหลายๆ ประเทศที่เจริญแล้ว ทำให้เราสามารถพูดได้ว่าเราไม่มีความด้อยในด้านจิตใจเลย เรามีจิตใจที่อ่อนโยนและเข้าใจศิลปะได้ไม่ต่างกับนานาประเทศ จากนั้นเราได้เดินทางไปเล่นดนตรีต่อที่ปัตตานี ประเทศมาเลเซียด้วย ซึ่งการเดินทางในครั้งนี้เหมือนกับการเผยแพร่ทางวัฒนธรรมอย่างสร้างสรรค์หลายๆ อย่างที่ผมเห็นในประเทศไทย เช่น การทำป้ายที่บอกว่า "Buddha is not for decoration, Respect is common sense" ผมว่าเป็นการบังคับให้คนอื่นๆ เห็นอย่างที่เราเห็น และบังคับคนอื่นๆ ให้ทำตามกฎที่เราตั้งขึ้น ในทางกลับกัน ผมว่าควรนำงบประมาณในการทำป้ายเหล่านี้มาสร้างความเข้าใจอย่างยั่งยืน เช่น ที่สายพานรอกระเป๋าที่สนามบินสุวรรณภูมิและสนามบินทั่วประเทศ ควรมีวิดีโอเผยแพร่วัฒนธรรม ให้เห็นว่าคนไทยมีความเคารพต่อพระพุทธรูปขนาดไหน และมีวัฒนธรรมที่ยาวนาน ทำให้คนต่างชาติเข้าใจว่าทำไมจึงไม่ควรลบหลู่พระพุทธรูป ผมว่าถ้าเราทำทุกอย่างได้แบบนี้ จะทำให้ประเทศต่างๆ เคารพในประเพณีที่ดีงามของประเทศ และทำให้เราไม่ต้องพยายามบังคับให้ใครทำตามกฎ

ความสำคัญของดนตรีกับเยาวชนเพื่อลดช่องว่างทางสังคมและสร้างความก้าวหน้าอย่างยั่งยืน การเล่นดนตรีเป็นกิจกรรมเดียวที่ทำให้สมองมีการตื่นตัวได้ดีที่สุด และเป็นกิจกรรมที่ต้องทำร่วมกัน เป็นการสอนเยาวชนให้เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตัวเอง เหมือนเช่นการเล่นรวมวงในวงออร์เคสตร้า ทุกคนต้องเล่นโน้ตของตัวเองให้ได้ดี ทำหน้าที่ของตัวเองให้ได้ดี เมื่อรวมกันแล้วจึงจะเกิดเป็นดนตรีที่งดงาม เหมือนกับการสร้างสังคมที่งดงามยั่งยืน ในฐานะที่มารับตำแหน่งคณบดีของวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ ผมควรสร้างโอกาสและแบ่งปันความสุขในการเล่นดนตรี มีศิลปะในหัวใจ เพื่อสร้างให้สังคมมีความเข้มแข็งทางวัฒนธรรม เพื่อความเป็นตัวตนของประเทศอย่างยั่งยืน

หลังจากได้สนทนากับ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ เป็นระยะเวลาพอสมควร ผมและรองศาสตราจารย์ ดร.สุกรี เจริญสุข จึงได้ขอตัวลาเพื่อกลับมาทำงานต่อที่วิทยาลัย สิ่งที่ได้ในวันนั้น คือกำลังใจที่ดี เป็นกำลังใจที่จะทำให้เราเข้าใจว่า เราเหนื่อยแบบนี้เพื่ออะไร เราต้องเสียสละหลายๆ อย่างเพื่ออะไร เป็นเครื่องเตือนตนว่า ทำไมเราต้องทำในสิ่งที่เรากำลังทำอยู่ ผมกลับมาประเทศนี้เพราะต้องการทำงานสร้างความรุ่งเรืองทางด้านศิลปะให้กับสังคม และสร้างสังคมที่ดีให้กับประเทศ แค่เข้าใจแบบนี้ทำให้ผมได้เตรียมใจและพร้อมที่จะเหนื่อยต่อไป เพราะตอนนี้ผมรู้แล้วว่า เหตุผลที่เราเหนื่อยคืออะไร

Edelweiss behind the baton

Story:
Nitima Chaichit (นิธิมา ชัยชิต)
Assistant Editor of Music Journal
College of Music, Mahidol University

What would the orchestra be like without a conductor? Probably just like an army without a commander? A conductor is an essential part of the orchestra. However, as we all know, most commanders and indeed conductors are males, but for this issue, we are bringing out the feminism theme that has been provoked lately. As society becomes more open-minded, female conductors are becoming more common throughout the world. We were lucky enough to get the chance to sit down with a young, beautiful, and talented conductor named Lena-Lisa Wüstendörfer, who was our guest conductor for the Thailand Philharmonic Orchestra event on Friday 17th and Saturday 18th November, 2017 under the TPO "Reimagined Classics" concerts. This marks yet another year of a special relationship with the Swiss embassy and business community in Thailand.

Please tell me a bit about yourself.

I am Lena-Lisa Wüstendörfer. I come from Switzerland. I am thirty-four years old. I have been a profesional conductor for ten years. I finished my conducting studies in Basel, which is in the German speaking part of Switzerland, in 2007. After I graduated I was working in Italy and Germany as assistant conductor to Claudio Abbado – one of the world's most famous conductors. Afterward, I had different guests' engagements in various European countries, for example in Germany at the Frankfurt Opera House, in Switzerland at the Lucerne Symphony Orchestra, or I was recently giving a conducting masterclass at the Filharmonia Pomorska in Poland. And yes, I am very happy to be in Thailand now. It is my first concert in Asia.

So is this also your first time in Asia?

No, I have been to Singapore once and I have also been to Japan, but this is my first concert in Asia.

Have you had a chance to sightsee in Thailand yet?

No, I haven't had a chance to see much here yet. Just quickly went to downtown Bangkok for two hours. Unfortunately, I have to go back to Switzerland after the concert because I am having a concert there just a week after this concert so I definitely have to come back to enjoy the country more because it is a beautiful country.

Why did you want to be a conductor?

I was always fascinated by the different kinds of sounds the symphony orchestra can produce. And not only that,

I was also fascinated by what emotions those sounds can evoke in the public. There are so many different sound colors you can hear and so many emotions you live through when you are sitting in public while listening to a piece like Tchaikovsky's 5th Symphony, which I will perform here, and that is always my inspiration. I always wanted to do that so I started first by studying the violin, of course I have to learn piano, and to sing. The whole phrasing comes from the singing. I mean you can sing with the violin, you can sing with the oboe. It is all about this phrasing and yes, that is my motivation and I really love to work on the pieces together with the orchestra.

When was your proudest moment?

Two years ago, I did the Verdi *Requiem* in Bern, which is our capital city in Switzerland. It is one of my favorite pieces. It is a huge piece and it was so touching. It has all emotions like anger, sadness, and happiness. This summer I did the Beethoven 9th Symphony, the one with the choir and vocal soloists. It was also an amazing experience. To perform these two works was a highlight for me. But I think every concert and orchestra can be special. In the symphonic repertoire there are so many different pieces to discover, that make it fantastic.

Have you faced any difficulty being a female conductor?

To be honest, I never think about that because when I go on stage and I rehearse or conduct, I only think about the music that I have to perform. I really want to do my job and I never ask myself if they react differently or not. Anyway it doesn't change anything. Even though there are a lot less women in conducting than men, but also to me it is like a miracle that it is like that. But, you know, if you are a woman and you really want to conduct, then you shouldn't be thinking about is it going to be different or are there a lot of difficulties or something? No, you just can go and conduct! That's how it works.

Do you find it difficult to manage the big ensemble?

For me particularly, I don't think there is any difficulty. Everyone in the orchestra has a very specific task to fulfill. In an orchestra it's very obvious everybody needs to work together because if just one part is attentive and another part is inattentive then it will just not sound good.

Why do you like classical music?

Oh, that's another hard question. I already loved it when I was a child. Classical music offers a huge variety of styles: Bach, Handel in Baroque Music – which you perform with old instruments and small orchestras – Beethoven, Mozart and Haydn in the classical period, Tchaikovsky and Mahler in the Romantic period and then modern contemporary music of course. So there is a huge variety and I think there is always something new you can find. There is always a new piece to discover, not only for me, of course for the audiences too. I think it makes classical music interesting forever, for everyone.

Any suggestion or tips you would like to give any conductors who look up to you as one of their role models?

First of all, a good conductor needs to know the music he/she conducts in every detail. You need to study the score and get a clear understanding of how the different instruments in the orchestra are supposed to interact with each other. Dedication is also very important and I think it is crucial that you have experience, so don't wait too long to get your experience, just do it and don't question yourself too much at the beginning. But it is important to be self-critical. And for a conductor it is necessary to be authentic. If you do not keep to your word, the orchestra notices immediately.

What is your opinion on the TPO after playing with them?

We have had three rehearsals and tonight is the dress rehearsal, the night before the concert. And yes, they are a very nice orchestra; they have a really big string section and good wind players. They are focused; it is a great pleasure to work with them.

Have you have a chance to see the College of Music, Mahidol University yet? How do you find it?

It is huge! I was really impressed because in Switzerland, the buildings of a university are mostly spread over different parts of the city, not on one campus. And yes, it is good to see many trees on the campus.

Any things you would like to leave for the readers?

From my European perspective, I think here at the College of Music, Mahidol University and the campus, you have a good infrastructure to do great things. I think it is amazing to have an orchestra like the TPO directly on the campus. So I would suggest everyone to take advantage of that and come to listen to the different concerts.

KABOOM!
15 NOV 2017